

PRZEDSZKOLAK PRZED TELEWIZOREM A AGRESJA

W łazience, w oczekiwaniu na swoją kolej do załatwienia potrzeb fizjologicznych Jaś nagle zaczyna krzyczeć, kopać, wymachiwać rękami naśladując bohaterów filmów (niekoniecznie przeznaczonych dla dzieci) i bajek.

Na ingerencję za strony nauczyciela reaguje nieudawanym zdziwieniem i mówi, że „tak było w bajce,” którą wczoraj oglądał.

Niestety, Jaś nie jest odosobnionym wyjątkiem. Coraz więcej dzieci zachowuje się w podobny sposób i uważa to za coś fajnego, dobrego i wartego naśladowania.

Telewizja jest obecnie najpopularniejszym środkiem masowego przekazu, a jej oglądanie – najczęstszym sposobem spędzania wolnego czasu. Wywiera wpływ na psychiczny, fizyczny i emocjonalny rozwój dziecka.

Telewizja niesie ze sobą ograniczenia ruchowe ograniczając jednocześnie „pobyt na świeżym powietrzu co ma niekorzystny wpływ na jego rozwój fizyczny – ruchowy. Jako środek dostarczający wrażeń wzrokowych i słuchowych telewizja obciąża system nerwowy małego człowieka i prowadzi do przemęczenia. Trwałym tego skutkiem jest zwiększona pobudliwość, naśladowanie zachowań agresywnych oraz skłonności do reakcji lękowych. W sytuacji, gdy często działają silne bodźce, dziecko przestaje uczuciowo na nie reagować. Mechanizm obronny może przyczynić się do ukształtowania postawy obojętności wobec krzywd i cierpień drugiego człowieka.

Siadając przed telewizorem coraz trudniej odnaleźć program o przyjaźni, bezinteresowności i miłości. Jest za to przemoc i agresja, a dzieci często naśladują telewizyjnych bohaterów identyfikując się z nimi. Są emocjonalnie związane ze światem telewizyjnym.

Problem agresji wzrasta, gdyż coraz częściej spotykamy się z dziećmi, których zachowanie nas niepokoi. Często nauczyciele są bezradni, bo szukają sposobów na to jak pomóc dziecku reagującemu agresywnie. Chcąc walczyć z agresją należy pamiętać, że złość jest również potrzebna i zdrowa, gdyż słowa oczyszczają atmosferę oraz są sposobem dochodzenia do kompromisu. Agresję dzielimy na:

- **werbalną** (słowną : wyzwiska, obraźliwe słowa,...),
- fizyczną (gryzienie, kopanie, ciągnięcie za włosy),
- **instrumentalną** (dręczenie kolegów, bo tak każe postępować np.kolega z podwórka),
- **naśladowczą** (powielanie złych zachowań postaci z filmów lub najbliższego otoczenia),
- **frustracyjną** (wynikającą z niemożności samodzielnego radzenia sobie z problemem),
- **autoagresję** (wyładowanie złości na sobie samym).

Agresja w przedszkolu to: kłótnie, sprzeczki, obraźliwe słowa, przezwiska, ciągnięcie za włosy, gryzienie, kopanie, zabieranie zabawek, dokuczanie, dręczenie kolegów, wykluczenie kogoś z zabawy, onieśmianie, ośmieszanie,...W przypadku agresywnego zachowania mamy do czynienia z „wołaniem dziecka o zwrócenie na nie uwagi”. Chce ono w ten sposób osiągnąć coś, na czym w danej chwili mu zależy. Oprócz wybuchów złości i gniewu dzieci również boją się różnych rzeczy. Może to być powodowane strachem przed rozstaniem z rodzicami, lęk przed ocenianiem, krytyką, nieumiejętnością radzenia sobie z jakąś czynnością. Często lęk przed karą popycha dzieci do kłamstwa i nerwowych dolegliwości (ból brzucha, czerwienienie się, drżenie rąk).

Chcąc zapobiegać agresji wśród dzieci należy ustalić z nimi pewne normy obowiązujące w grupie i konsekwentnie ich przestrzegać. Dziecko musi wiedzieć, za co nauczyciel może je pochwalić, a za co na pewno zostanie zganione. Jednocześnie musi czuć, że w osobie nauczyciela ma dobrego i mądrego sprzymierzeńca, który zawsze sprawiedliwie będzie rozstrzygał sporne kwestie.

Dlatego nauczyciel musi:

- starać się zrozumieć każde dziecko
- musi traktować problemy dziecka z jednakowym zaangażowaniem
- powinien postępować tak, by dziecko czuło się przy nim bezpiecznie
- powinien zawsze znaleźć czas na indywidualny kontakt z dzieckiem
- powinien umieć zachować pełną dyskrecję
- musi posiadać dużo cierpliwości i takt pedagogiczny
- pomagać odkryć dziecku jego walory
- pomagać dziecku w odnalezieniu się w grupie rówieśniczej
- powinien w każdej sytuacji być konsekwentny
- powinien jednakowo traktować wszystkie dzieci
- umieć współpracować z rodzicami swoich wychowanków

Chcąc pozbyć się agresywnych zachowań wśród dzieci nauczyciel powinien postawić przed sobą jasno określone zadania edukacyjne:

- Uświadomić dzieciom, jakie mają prawa i obowiązki wobec siebie nawzajem oraz wobec dorosłych
- Kształtować podstawowe postawy moralne, takie jak: sprawiedliwość, tolerancja, życzliwość, wzajemna pomoc, odpowiedzialność, sprawiedliwość
- Rozwijać umiejętność samodzielnego rozwiązywania problemów i wspólnego dochodzenia do kompromisu
- Kształtować umiejętność odróżniania dobra od zła
- Prowadzić do wzmacniania więzi emocjonalnej z rodziną

Źródeł agresywnego zachowania najczęściej dopatrujemy się w mediach, gdyż zapracowani rodzice nie mają zbyt wiele czasu na to, by spędzić go z dzieckiem. Często rodzic oczekuje od dziecka, że samo zajmie się sobą, a wówczas maluch siada przed telewizorem lub komputerem. Dlatego tak ważną rolę spełnia nauczyciel, który przebywa z dzieckiem przez większą część dnia. Myślę, że ważną rzeczą w pozbywaniu się agresji jest rozwijanie w dzieciach tego, co dobre poprzez czytanie książek, wyrażanie uczuć poprzez malowanie emocjonalne, ciekawe rozmowy, prace użyteczne na rzecz sali i przedszkola.

Pamiętajmy, że telewizja to nie tylko samo zło, ale również pewne korzyści. Nauczmy rodziców, jak mają postępować, by nie szkodzić. Przecież można oglądać telewizję, ale trzeba to robić mądrze:

- Kontrolujmy to, co dzieci oglądają
- Oglądajmy razem z dziećmi (nie dłużej niż 30 minut) i potem komentujmy, wyjaśniajmy, przedstawiamy własny punkt widzenia
- Tłumaczymy, dlaczego coś było niewłaściwe i złe
- Nauczmy dzieci wybierać dobre programy, a nie zgadzajmy się, by oglądały wszystko jak leci
- Nie oglądajmy telewizji podczas wspólnych posiłków

Telewizja może mieć znaczny wpływ na wzmocnienie zachowań zarówno pozytywnych jak i negatywnych, ale tylko od nas, dorosłych zależy, w jakim stopniu będzie działała na nasze dzieci. Wynalazki wszak to doskonała rzecz tylko trzeba zachować umiar i dawkować emocje.

Opracowała: mgr Sylwia Pasternak
nauczycielka z Przedszkola nr 20
im. Misia Uszatka
w Mysłowicach

Bibliografia:

- J. Ranschburg „Lęk, gniew, agresja”
- A. Kozłowska „Jak pomagać dziecku z zaburzeniami życia uczuciowego”
- G. Hang – Schnabel „Agresja w przedszkolu”
- W. Eichrlberger „Jak wychowywać szczęśliwe dzieci”